

Історія створення танку Т-34

Т-34 – легендарний танк, що приніс перемогу Радянському Союзу у Великій Вітчизняній війні, був першим у світі середнім танком із протиснарядною бронею. Історія створення Т-34 безпосередньо пов'язана із Харковом та Харківським паровозо-будівельним заводом (сьогодні завод імені Малишева), який в свою чергу був першим спеціалізованим паровозо-будівельним заводом Російської імперії. Ще багато чого «першого» та «уперше» відбувалось у стінах ХПЗ, але, звичайно, найвідомішою подією, що уславила харківських танкобудівників, було створення Т-34.

ХПЗ було побудовано у 1895-1897 рр., з початку завод випускав паровози, парові котли, верстати, підйомні механізми тощо. Тобто на початку свого існування завод не створював військової техніки, але вже у 30-х рр. ХХ ст. ХПЗ стає одним із лідерів оборонної промисловості. Найбільше уваги у той час приділялось розвитку танкобудуванню. До 30-х рр. відноситься створення на заводі танку Т-35 – першого вітчизняного важкого танку.

У вересні 1937 р. харківський завод одержав завдання по розробці нового маневреного танку, створенням якого почали займатись М. І. Кошкін та О. О. Морозов. Конструктори нового танку чітко бачили майбутні функції та роль машини. М. І. Кошкін доповідав, що «машини має бути такою ж швидкісною та маневреною, як найкращі у світі танки, але при цьому мати таку потужну броню, щоб надійно захищати екіпаж від противотанкових засобів противника...» Конструкторське бюро заводу менш ніж за рік розробило проект нового танку, а вже у липні – серпні 1939 р. танки випробовувались у Харкові. Після успішних пробігових та державних випробовувань нові танки було поставлено на серійне виробництво. У березні 1940 р. із центральної заводської площі у Харкові Т-34 відправились у випробувальний пробіг за маршрутом Харків-Москва-Харків.

До початку та у перші місяці війни на Харківському заводі було виготовлено 1100 танків Т-34. Восени 1941 р. внаслідок війни Харківський паровозо-будівельний завод було евакуйоване з Харкова до Уралу у місто

Нижній Тагіл. У зв'язку із тим, що до цього ж міста були евакуйовані і інші промислові підприємства уряд прийняв рішення про утворення Уральського танкового заводу, куди увійшов і ХПЗ. Новоутворений завод мав у швидких темпах сформувати професійний колектив для масового випуску танків Т-34, що були так необхідні на фронті. У тяжких умовах війни завод зміг налагодити випуск військової техніки, і вже 18 грудня 1941 р. було зібрано перший танк Т-34 у евакуації із вузлів та деталей, що були привезені з Харкова, а із 25 грудня із заводу почали йти на фронт ешелони із танками. Таким чином, більшість танків Т-34 під час війни виготовлялись на Уралі, але саме створення легендарного танку безперечно належить Харкову.

Праця харківських танкобудівників, що знайшла відображення у танку Т-34 увіковічена у багатьох монументах. 400 танків Т-34 на п'єдесталах у різних містах світу – це дань вдячності їх конструкторам та подвигу людей, що здобули перемогу у Великій Вітчизняній війні. Та нехай танки назавжди залишаються на своїх постаментях, як застереження для майбутніх поколінь, які, сподіваємось, ніколи не побачать війни.

Рисунок 1 Танк Т-34. 1940 р.

Рисунок 2 Танк Т-34 зразка 1942 р.